

De VVN-Opfriscursus

Ingrid Wetser, Veilig Verkeer Nederland

Samenvatting

De primaire behoefte van de senior is mobiliteit, zelfstandigheid en onafhankelijkheid. Om lang en veilig mobiel te blijven in het verkeer is kennis van de verkeersregels een must. De groep senioren (65-plus) is heel divers. Er zijn vitale 80-ers en "oude" 60-ers. Voor deze diverse doelgroep heeft Veilig Verkeer Nederland de Opfriscursus ontwikkeld. VVN richt zich met de Opfriscursus op automobilisten, fietsers en scootmobielgebruikers.

De Opfriscursus bestaat per weggebruiker uit drie modules.

De online opfriscursus

De offline opfriscursus

De praktijkrit.

Achtergrond

Ouderdom is geen ziekte of kwaal, maar een levensfase. De omvang van het aantal senioren stijgt vanuit twee gezichtspunten. Door de vergrijzing, maar ook door het feit dat veel senioren steeds ouder worden. In 2015 zijn er 3.004.721 senioren oplopend naar 3.391.102 in 2020. (Bron CBS).

Het is niet meer dan normaal dat senioren te maken krijgen met fysieke beperkingen. Deze beperkingen kunnen gevolgen hebben voor de verkeersveiligheid van senioren.

Handelingen in het verkeer duren soms langer en kosten meer moeite. VVN vindt het van belang dat ouderen zich op een ontspannen en vertrouwde manier in het dagelijks verkeer bewegen en dat zij ook door de overige verkeersdeelnemers in staat worden gesteld om zich veilig in het verkeer te begeven. VVN ervaart het als één van haar taken om zich te richten op deze ouderen met betrekking de gevolgen van het ouder worden en de risico's die dat met zich mee brengt in het verkeer.

Hoewel compensatiegedrag bij ouderen een gegeven is zijn de gevolgen van een ongeval vaak ernstiger dan bij jongeren mensen vanwege de fysieke kwetsbaarheid.

Rijvaardigheid

Het is voor senioren vaak lang geleden dat zij hun rijbewijs hebben gehaald en dus ook de theorie goed hebben doorgenomen. Verkeersregels veranderen continue en het verkeer wordt sneller en drukker. Nieuwe of veranderde regels bereiken de senioren niet altijd. Bovendien sluipen er in de loop der jaren bepaalde rijgewoonten in. Het is goed om kennis en kunde van zowel de verkeersregels als de praktijk periodiek te toetsen.

Opfriscursus

Om deze diverse groep senioren op een laagdrempelige wijze te informeren over de huidige verkeersregels heeft Veilig Verkeer Nederland de Opfriscursus ontwikkeld.

Er zijn drie verschillende opfriscursussen; gericht op automobilisten, fietsers en scootmobielgebruikers.

Iedere opfriscursus bestaat uit drie onderdelen:

De Digitale test

De Theoriecursus op locatie

De Praktijkrit

Digitale test (on-line)

De digitale test bestaat uit een korte (8 vragen) en een lange test (24 vragen), die men thuis kan doen. Bij het starten van de test kan men een keuze maken uit de vervoerswijze, automobilist of fietser. In dit najaar volgt de scootmobielgebruiker. Na het beantwoorden van de vraag, wordt meteen getoond of de vraag goed of fout beantwoord is, met uitleg. Na het maken van de uitgebreide test, wordt bij de testresultaten getoond welke categorie vragen goed of minder goed beantwoord is. Per categorie kan men dan nog verder oefenen.

De Theoriecursus op locatie (off-line)

Indien men na afloop van de digitale test behoefte heeft aan meer verdieping en persoonlijke uitleg, dan kan de senior zich opgeven voor een cursus op locatie in de eigen woonomgeving. Veilig Verkeer Nederland heeft in samenwerking met Verjo een theoriecursus voor deze doelgroep ontwikkeld.

Deze cursus wordt jaarlijks up-to-date gehouden en door WRM-gecertificeerde docenten gegeven.

De cursus bestaat uit twee bijeenkomsten van twee uur. Voor de deelnemers is dan alle gelegenheid tot het stellen van vragen. Na afloop van deze cursus ontvangen de deelnemers een theorieboek om de relevante verkeersregels thuis nog door te nemen.

De Praktijkrit (off-line)

Na afloop van de theoriecursus op locatie kan de deelnemer zich ook opgeven voor een praktijkrit in de eigen auto. Veilig Verkeer Nederland koppelt een senior aan een bij VVN bekende rijsschool in de omgeving.

Tijdens de praktijkrit komen ingesleten gewoonten aan het licht en krijgt de senior advies over het eventueel verbeteren van de rijstijl. Tijdens de praktijkrit wordt ook de bediening van het vervoermiddel doorgenomen. Ook de bediening van het vervoermiddel is voor de deelnemer soms lastig.

Conclusie

De online opfriscursus is nu, na een jaar 310.000 keer gedaan.

Hoewel de deelnemers de online opfriscursus anoniem kunnen doen, worden de resultaten wel door VVN gemonitord. VVN krijgt met deze gegevens inzicht in de kennis van de verkeerstheorie van senioren en verbetert en verscherpt op basis hiervan de vragen in de cursus.

Van de senioren die zich wel registreren bij het doen van de online cursus, verkrijgen wij ook een beeld van de leeftijdsopbouw van de deelnemers.

Senioren melden zich ook bij VVN aan voor een off-line opfriscursus. Helaas moeten wij in een aantal gevallen de belangstellenden teleurstellen. Door landelijk teruglopende subsidie wordt deze cursus minder vaak georganiseerd. VVN oriënteert zich op alternatieve mogelijkheden om deze cursus toch te kunnen blijven aanbieden aan senioren.

Ook voor de module praktijkrit van de opfriscursus geven senioren zich minder vaak op. Uit eerdere evaluaties van VVN is gebleken dat senioren wel behoefte hebben aan theoriekennis, maar vinden dat zij van zichzelf dat zij in de praktijk nog goed rijden. Ook ervaart men een rijles als “duur”. De senioren die zich wel opgeven voor een praktijkrit zijn hier achteraf erg tevreden over. Zij ervaren de feedback over hun rijgedrag als opbouwend en ondersteunend.

Met de opzet van de cursus in drie vrijblijvende modules is VVN van mening dat deze aanpak goed werkt voor diverse typen senioren. Even opfrissen kan makkelijk, op de bank, digitaal. Bij behoefte aan verdieping zijn er genoeg mogelijkheden om een cursus op locatie te doen. Het doen van een praktijkrit met instructeur is de afsluiter van deze opfriscursus. Als senioren dit regelmatig doen, blijven zij up to date in het verkeer en pakken zij hun verantwoordelijkheid voor hun eigen veiligheid en die van de medeweggebruiker.

Deze cursus bevat 4 van de 5 E's binnen de VVN Verkeersveiligheidsmix.

Empowerment (toerusten):	Senioren kennis aanbieden en vaardigheden trainen.
Education (verkeerseducatie):	Theoriecursus
Engineering (infrastructuur):	Resultaten Opfriscursus bieden inzicht in onduidelijkheden, moeilijk ervaren verkeerssituaties. Waardevolle input voor verbeterd wegontwerp
Enforcement (handhaving):	N.v.t.
Encouragement (aanmoediging):	Senioren zo lang mogelijk zelfstandig mobiel laten blijven.